

Täysistunto

Keskiviikko 8.6.2022 klo 14.00—17.13

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 88/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Ministeri Saarikko.

Keskustelu

14.04 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen teille, hyvät kollegat, nyt valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muutokset.

Kyseessä on lakiehdotus, jonka mukaan Suomeen tullaan perustamaan kattava valtionavustustoiminnan tietovaranto ja siihen liittyvät digitaaliset palvelut. Ehdotus tuo ja luo tarvittavan lainsäädännöllisen perustan valtionavustusprosessin digitalisoinnille — ajan hengen ja tarpeiden mukaisesti — ja samalla sen kehittämiseksi. Taustalla on kuitenkin laajempi uudistus, jonka tavoitteena on tukea valtionapuviranomaisia avoimen ja hyvän hallinnon toteuttamisessa. Tavoitteena myös parantaa valtionavustustoiminnan läpinäkyvyyttä sekä vahvistaa tiedolla johtamista ja avustusten vaikuttavuutta.

Muutetaan siis valtionavustuslakia ja valtiokonttorista annettua lakia, ja valtionavustuslain osalta siis lisättäisiin säännökset valtionavustustoiminnan tietovarannosta ja digipalveluista. Uuden tietovarannon tarkoituksena on hallinnoida, kerätä ja välittää valtionavustuksia koskevia tietoja ja tehostaa valtionavustusten käytön valvontaa. Esityksen mukaan Valtiokonttori toimisi tämän tietovarannon ja palvelujen ylläpidosta vastaavana viranomaisena ja vastaisi myös tutkiavustuksia.fi-palvelun tietoaineistojen tuottamisesta ja julkaisemisesta sekä valtionavustustoimintaa koskevien analysointi- ja raportointipalveluiden tuottamisesta sitten taas valtioneuvostolle. Tuossa palvelussa, tutkiavustuksia.fi, julkaistaisiin siis kaikki ne valtionavustushakemukset ja -päätökset, jotka ovat yli 1 000 euron suuruisia.

Valtionavustuksia koskevan tiedon kokoamisella ja avaamisella sekä yhteisillä digitaalisilla palveluilla tavoittelemme monenlaisia hyötyjä. Ensinnäkin päätöksentekijät, me ja monet muut, saavat kaivatun kokonais kuvan valtionavustustoiminnasta yhteiskuntapolitiikan harjoittamista varten. Ei voi tietää, mihin suuntaan Suomea olisi syytä viedä, ellei tie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2022 vp

dä, miten toimimme nyt. Valtionavustusten kohdentamista ja taloudellisten voimavarojen riittävyyttä pystytään arvioimaan paremmin esimerkiksi julkisen talouden kestävyyskannalta ja myös sellaisissa tilanteissa, joissa rahapelitoiminnan tuotolla rahoitettavien toimintojen rahoitusmallia uudistetaan.

Arvoisa puhemies! Mitä muuta hyötyä: myöskin valtionapuviranomaiset, joita on kaikkiaan noin 90, saavat lisää tietoa valtionavustusten käytön tuloksista ja vaikutuksista, jotta ne voivat puolestaan seurata miten valtionavustuksilla saavutetaan päämääriä, joita politiikkatavoitteissa on niille osoitettu, ja samalla edistetään tavoitteisiin pääsemistä. Ja kyllä, arvoisa puhemies, tästä on hyötyä myös valtionavustusten hakijoille ja kaikille kiinnostuneille, jotka saavat nykyistä paremmin tietoa haettavina olevista avustuksista ja myöntöperusteista. Samoin saadaan tietoa siitä, mihin tarkoituksiin avustuksia Suomessa myönnetään, ja alueellisestakin kohdentumisesta. Asiointi valtionavustusasioissa tulee sujuvammaksi.

Nämä mainitut 90 valtionapuviranomaista, jotka myöntävät avustuksia järjestöille, kunnille, yrityksille ja yksityishenkilöille, myöntävät yhteensä noin neljä miljardia euroa harkinnanvaraista valtionavustusta. Ehdotetut muutokset eivät sinänsä vaikuta näiden viranomaisten toimivaltaan ja hallintoon, koska jatkossakin valtionavustusten myöntämistä ohjaa esimerkiksi talousarvion määrärahat — joista eduskunta päättää — ja hallinnonalojen erityislainsäädäntö.

Yhteisten digitaalisten palvelujen avulla voidaan säästää tietojärjestelmien uusinvestointi- ja kehitys- ja ylläpitokustannuksia. Tämä on tietenkin hyvä asia. Valtiokonttorin tuottamien yhteisten digitaalisten palvelujen vuosikustannusten arvioidaan olevan merkittävästi alemmat kuin valtionapuviranomaisten kaikkien nykyisten omien järjestelmien kustannukset. Eli pitkällä aikavälillä voidaan siten päästä myös kustannuksiltaan tehokampaan valtionavustusten hallintaan.

Ja tavoitteena on, arvoisa puhemies, että nämä mainitut valtionapuviranomaiset ottavat nämä uudet digipalvelut käyttöön mahdollisimman laajasti aivan lähivuosien aikana — niin pian kuin mahdollista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

14.08 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Iso kiitos ministeri Saarikolle lakiehdotuksen tyylikkäästä esittelystä. — Kuten kuulimme, hallituksen esityksessä siis ehdotetaan muutosta, jolla valtionavustusprosessia digitalisoidaan ja yhtenäistetään. Tavoite on sangen kannatettava ja myöskin looginen. Keskeisenä ajatuksena on toteuttaa yhtenäinen valtionavustusmalli ja siihen liittyvät tietovaranto ja palvelut.

Muutoksen taustalla on viime vaalikauden lopulla asetettu valtionavustustoiminnan kehittämisen ja digitalisointihanke. Jo silloin siis havaittiin, että kehityksen pitää kehittyä. Kaiken tavoitteena on edistää hyvää ja avointa hallintoa, tiedon saatavuutta ja käyttöä, avoimuutta sekä oikeudenmukaisuutta ja totta kai myös lisätä tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä, yhdenmukaistaa valtionavustuskäytäntöjä, vahvistaa strategista ohjausta ja vaikuttavuutta sekä tukea valtionavustusten aseman selkeyttämistä politiikkaohjauksen välineenä.

Meille kaikille on hyvinkin selvä asia, että valtionavustusten merkittävyys ja niiden jouheva toiminta ovat aivan ratkaisevia myös yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2022 vp

Puhemies! Kyseisessä lakiehdotuksessa ei siis muuteta valtionavustusten hakemiseen ja myöntämiseen liittyviä edellytyksiä tai käyttöön liittyviä säännöksiä, vaan kyse on nimenomaan avustuksiin liittyvän prosessin yhtenäistämisestä, digitalisoinnista ja avoimemmaksi tekemisestä. Onnistuessaan, mihin tässä tietenkin tähdätään, muutos helpottaa ja tehostaa sekä avustusten hakemista että käsittelyä ja tekee kaikesta läpinäkyvää.

Näen, että tämän muutoksen myötä on mahdollista parantaa merkittävästi valtionavustusten kohdentuvuutta ja saavuttaa erityisesti pidemmällä aikavälillä vaikuttavuushyötyä. Hyvä niin.

Puhemies! Kyllä tässä on aineksia järkevälle kehitykselle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

14.10 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Valtionavustusprosessin, voisiko sanoa, virtaviivaistaminen, digitalisoituminen ja myöskin tietovarannon synnyttäminen ovat kyllä erittäin kannatettavia hallituksen hankkeita. On tärkeätä, että läpinäkyvyys tällä tavalla paranee ja myöskin hyvä hallinto paranee. Ja tietysti on myöskin niin, että kun julkisuus lisääntyy, niin myöskin kaikenlainen, voisiko sanoa, kansalaisvalvonta lisääntyy sitä kautta, niin että esimerkiksi nähdään, mitkä kaikki tahot ovat eri avustuksia hakeneet, ja toisaalta tiedetään, että pystytään sen jälkeen myöskin vaikuttavuutta ja päämääriä tarkastelemaan.

Ministeri kun on paikalla, niin ajattelin kysyä näihin valtionavustusasioihin liittyen: Meillä tänä päivänä monet pienet järjestöt sanovat, että valtionavustusprosessien hakemiseen menee valtavasti työvoimaa. On jopa tahoja, jotka eivät juuri uskalla lähteä erilaisiin hakemusrumbiin mukaan, koska he sanovat, että se hakemusrumba muuttuu sitten hankehumpaksi matkan varrella. Elikkä siellä on monenmoista erilaista hanketta, joitten kautta kulloinkin istuva hallitus haluaa tietynlaisia poliittisia päämääriä olla edistämässä. Mutta meidän pitäisi poliittisina päättäjinä ymmärtää, että se kaikki on esimerkiksi pienille järjestöille, yhdistyksille, kolmannen sektorin toimijoille varsin raskasta. Usein kuulee erilaisessa järjestötoiminnassa ja myöskin urheiluseuratoiminnassa mukana olevilta, että se olisi helpompaa, jos se perusavustus olisi sen verran kattava, että sillä voisi tehdä eri toimintoja, kuin se, että on erilaisia kohdennettuja hankkeita, joihin sitten joudutaan palkkaamaan hanketyöntekijöitä, ja sitten, kun hyvä hanke on saatu alulle, se lakkaa ja taas haetaan uutta. Eli tähän toivoisin vähän ministeriltä kommenttia.

Ja toinen on sitten se, miten puututaan väärinkäytöksiin tämän rekisterin kautta. Jos ajattellaan, että meillä on julkisuudessa ollut Pohjola-Norden ja Suomi—Venäjä-seura, monta isoa toimijaa, joilla on ollut väärinkäytöksiä, niin onko sitten mahdollista, että tällaiset väärinkäytökset jotenkin myöskin tulisivat esille niin, että näillä toimijoilla ei nyt kaikki ole mennyt hyvin ja hyvä hallinto on tässä unohtunut, niin että tämä jollakin tavalla myöskin prosessien tietovarannoissa tulisi sitten nähtäväksi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.13 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Ihan tässä hämmästyä itseen, kun kerta toisensa jälkeen joutuu kehua. Eilen kehuin pääministeriä ja tänään kehun valtiovarainministeriä: Tämä esitys on hyvä. [Markku Eestilä: Se on tilapäistä!] Tämä valtionavustusprosessin digitointi ja tietovarannon kokoaminen — ainakin itse uskon — tulee teke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2022 vp

mään juuri sitä, mitä varten tämä on tehty ja mitä ministeri esitteli; läpinäkyvyyttä, avoimuutta ja myös sitä, että vaikuttavuutta voitaisiin vahvistaa. Olen itse saanut olla mukana 15 vuoden ajan näiden kysymysten ääressä valtion liikuntaneuvostossa, ministerin kanssa aikanaan saimme toimia RAY:n hallinnossa, Veikkauksessa ja monessa muussa, mitkä toimivat tässä kokonaisuudessa.

Itse ajattelin nostaa kaksi huomiota:

Toinen on se, että aika-ajoin näistä on myös tullut liian betonoituja, eli niissä ei tapahdukaan enää joustoa suuntaan tai toiseen. Joku taso kun on saavutettu, sitten se toiminnasta riippumatta näyttää pysyvän aika lailla samana. Toivoisin itse, että tämä myös vahvistuisi tämän tietovarantokoonnin kautta.

Sitten toinen, jonka haluaisin ministerillekin nostaa esille: Te olette tehneet myös työtä veteraanikysymysten parissa ja myös kriisinhallintaveteraaniasian parissa, ja meillä on jonkun verran sellaisia rajapintoja, joissa hieman hämärtyy, kuuluuko se tällaisen valtionavustuksen piiriin vai onko se ihan sitä valtion perustehtävää. Itse ainakin koen esimerkiksi kriisinhallintaveteraanikuntoutusrahan tämäntyyppiseksi, että se ei voi olla siitä kiinni, minkälainen hallitus maassa on ja antaako hallitus tai onko hallituksella annettavaa näiden avustusrahojen kautta, vaan sen pitäisi olla niin sanottua budjettirahoitteista rahaa, jota laitetaan sinne sen verran, että voimme vastata kriisinhallintaveteraanien kuntoutuksesta. Kun meillä on heitä varaa lähettää ja halua lähettää ja myös tarvetta lähettää, niin silloin kruunulla pitää olla kyllä mahdollisuus ja velvollisuus heistä vastuu kantaa. Toinen on esimerkiksi MPK, eli vapaaehtoisessa maanpuolustuskoulutuksessa on vähän samantyyppinen tilanne. Se on budjettirahoitteista tällä hetkellä, mutta se on kuitenkin vuosittain katkolla ja hieman kiinni siitä, minkälainen hallitus maassa on ja minkälaisia arvovalintoja siellä tehdään. Itse koen, että esimerkiksi tämäntyyppinen toiminta ei saisi olla pelkästään avustuksiin perustuvaa. Tällä kaudella meillä on ollut hyvä puolustusministeriön jälleen kerran ja myös tähän kokonaisuuteen on panostettu, mutta toivoisin, [Puhemies koputtaa] että nämä rahoitukset tehtäisiin jatkossa ei-avustusperusteisina [Puhemies: Kiitoksia!] vaan vahvemmin budjettiin varattuina.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että näitä valtion erilaisia avustushakumenettelyjä kehitetään ja tietokantoja luodaan — siinä ei ole mitään negatiivista.

Yksi huoli nousee kyllä mieleen, että nyt kun nämä kaikki menevät digitaaliseen muotoon, niin miten sellaiset ihmiset, jotka eivät ehkä ole sen parhaan mahdollisen nettiyhteyden päässä, sen palvelut saavat. Olen tästä sen sata kertaa tässä salissa puhunut, että valtion pitää määrätietoisesti luoda tähän maahan valokuituyhteydet kaikkialle Suomeen, aivan samalla mallilla, mitä Ruotsi on tehnyt. Meillä on valtava määrä erilaisia aluekehitysrahoja, joilla sitten erilaisia hankkeita pannaan liikkeelle ja rahoitetaan. Molemmilla ministerillä, jotka nyt sattuvat ministeriäitiossa ansiokkaasti olemaan tällä hetkellä, on tähän asiaan kyllä erinomaisia työvälineitä. Valtiovarainministerille ja elinkeinoministerille, molemmille, tämä on äärimmäisen tärkeä asia, niin ajattelin kysyä: miten etenee tämä meidän yhteinen tavoitteemme koko maahan rakennettavan valokuituverkon suhteen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.18 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Pakko sanoa, etten tunne tätä lakiesitystä juurikaan, mutta ministerin hyvän esittelyn ja edellä kuultujen puheenvuorojen valossa vaikuttaa hyvin perustellulta esitykseltä. Avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääminen valtionavustuksissa on varmasti tarpeen ja samoin se, kuten ministeri sanoi, että pyritään myös tehostamaan käytön valvontaa. Tämä hanke toivottavasti tarjoaa mahdollisuuden siihen, että kun ministerin mukaan on noin 90 eri viranomaista, jotka jakavat valtionavustuksia, niin pystyttäisiin nykyistä paremmin myös vertaamaan eri sektoreilla jaettavien avustusten, sanoisiko nyt, kriteereitä — totta kai se on erilaista arvovalintaa, ja on täysi oikeus tietysti eduskunnalla ja hallituksella pitää jonkinlaista toimintaa tärkeämpänä kuin toisenlaista toimintaa, mutta että pystyttäisiin kuitenkin vertailemaan näitä avustuksia ja niiden määriä silloin, kun on kyse vähän samankaltaisista kriteereistä.

Edustaja Heinonen kiinnitti huomiota siihen, että ei pitäisi kuitenkaan joutua tilanteeseen, jossa betonoidaan avustuksia — tarkoittaen, että jos joku järjestö on saanut aikanaan eri syistä jonkun määrän avustuksia, niin se saisi jatkossa aina vähintään saman verran, vaikka olosuhteet ja järjestön toimintakin olisivat muuttuneet.

Olisin tässä suhteessa halunnut tässä yhteydessä kiinnittää huomiota Suomi—Venäjä-seuraan. En tarkoita yksittäistä väärinkäytösepäilyä, josta viime aikoina on ollut mediassa, vaan tarkoitan järjestön avustuksen tasoa verrattuna muihin vastaavaa työtä tekeviin ystävyysseuroihin. Totta kai ymmärrän sen, että Venäjä on meidän tärkeä naapurimaa ja varsinkin nykyisissä olosuhteissa tällainen kansalaistason toiminnan tukeminen, kulttuuri-vaihdon tukeminen ja muu, jos se vain on mahdollista, on erityisen tärkeätä, mutta kyllä minulla semmoinen mielikuva kuitenkin on, että Suomi—Venäjä-seuran avustuksen taso verrattuna nyt sitten vaikka muihin ystävyysjärjestöihin ja vaikkapa nyt pohjoismaista yhteistyötä tekeviin järjestöihin, kuten Pohjola-Nordeniin, jossa sielläkin on ollut oma väärinkäytöksensä, tämä Venäjä-seuran avustuksen taso tuntuu olevan jäänne joltakin sellaiselta ajalta, jolloin tällä järjestöllä oli tällainen puolivirallinen asema. Eli ajassa pitäisi näissäkin suhteissa elää ja toimia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

14.21 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri! Käsittelemme nyt tässä valtionavustuslakia ja valtion korvauksesta annettua lakia. Tähän asiaan on törmännyt, näihin Valtiokonttorin juttuihin, apteekkimaailmassa, kun on töissä siellä ollut, ja totta kai tässä avoimuus on hirveän tärkeä asia, mitä nyt tässä yritetään saada. Se on tosi hyvä asia.

Ihan kysyisin ministeriltä, onko tässä nyt aiemmin, pitemmällä aikajaksolla, ollut tällaisia väärinkäytöksiä, jos miettii aikajaksoa hyvin pitkälle päin? Minkälaisia ongelmia siellä on ilmennyt aiemmin? Haluaisin kysyä sitten sitäkin, että kun apteekkipuolella esimerkiksi näihin lääkeasioihin ja lääkäriasioihin ja sairausasioihin myös nämä korvausasiat ovat vaikuttaneet, niin onko siellä puolella tulossa mitään muutoksia lääke-, lääkäri- ja tällaisiin sairauskorvauksiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2022 vp

14.22 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa puhemies, ja kiitos ministerille hyvästä esittelystä! Kyllä tämä digitalisointi ja valtionapujen ikään kuin parempi läpinäkyvyys, niiden ristiin vertaaminen, ovat todella kehuttavia tavoitteita, niin kuin on kuultu sekä hallitusta että oppositiopuolueista. Mutta ministeriltä haluaisin kysyä kuitenkin muutamasta asiasta:

Kun tätä takaisinperintää näissä erilaisissa valtionavuuissa on tehostettu, niin näettekö, että siellä vielä voisi olla tehostamisen varaa? Minusta on tärkeää, että sitä myönnettyä avustusta seurataan ja tarkastellaan, mihin se on käytetty, ja tarvittaessa voidaan takaisinperiä. Tyytyväisenä olen kyllä pistänyt merkille, että nämä takaisinperinnät ja valvonta ovat kehittyneet.

Arvoisa puhemies! Kun täällä on puhuttu siitä, että voitaisiin verrata paremmin eri järjestöjä, jotka valtionapua saavat, niin se on tärkeä arvo, mutta täytyy muistaa, että esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden järjestöt ovat hyvin erilaisia kuin vaikkapa nuorisopuolen järjestöt. Eli aivan samanlaista vertailua ei voida tehdä, mutta sektoreittain se on kyllä mahdollista.

Sitten vielä kaksi kysymystä ministerille yleisesti valtion avustuspoliittikkaan liittyen. Kuten on todettu, eräät järjestöt saavat aika massiivisia tukisummia ja sillä tukisummalla on helppo tehdä hyvää toimintaa, pääsääntöisesti hyvää toimintaa, ja taas saada lisää ja lisää tukea seuraaville vuosille, mikä sitten vie toisaalta varoja näiltä muilta, kenties uusilta järjestöiltä, jotka pyrkivät tähän järjestelmään mukaan. Kuinka suhtaudutte alakohtaisesti, ikään kuin avustuskohteisesti tällaisiin avustuskattoihin, että olisi vaikkapa kulttuuripuolella, vaikkapa nuorisopuolella, vaikkapa sote-puolella tietyt maksimikatot? Kun kuitenkin puhutaan kansalaisjärjestöistä — englanninkielinen termi ”non-governmental organization” — niin kuitenkin Suomessa käytännössä kaikki ovat valtion tukemia järjestöjä, eli olisi jonkinlaiset avustuskatot ja toisaalta myös minimiraja siinä mielessä, koska moni hieman sotkee, miksi tämä tai tuo järjestö ei ole saanut valtionapua. Täytyy muistaa, että myös kunnilla on mahdollisuus tukea, ja jos järjestö taas toisaalta ei täyty niitä valtionavun kriteereitä, niin silloin sen kuuluukin olla kunnilla. Mutta kyllä näissä valtion tasolla, kansallisella tasolla, täytyy olla jonkinlainen minimiraja, ja tietysti se on myös järjestölle järkevää, että jos anotaan vaikkapa vain 500:aa euroa, niin ehkä silloin siihen nähty aika ja vaiva ei olekaan järkevää. Mutta tämä avustuskatto — kuinka suhtaudutte siihen, että meillä jonkinlaisia avustuskattoja olisi sektorikohtaisesti?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

14.24 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minusta on arvokasta, että me keskustelimme tästä teemasta eli järjestötoiminnan tukemisesta. Edustaja Könttä käytti täällä puheenvuoron, jossa hän käänsi sen termin, ”järjestötoiminnan”, englanniksi ’non-governmental’, joka viittaa siihen, että on ei-valtiollisista toimijoista kysymys eli kansalaisyhteiskunnasta, usein käytämme termiä ”kolmas sektori”. Siitä huolimatta, että vaikka se on niin sanotusti valtiovallasta riippumatonta, on tärkeää, että me tuemme tätä kansalaisjärjestötoimintaa tällä avustuspoliittikalla, jota täällä harjoitetaan, ja se ei kuitenkaan sitten sotke niiden järjestöjen itsenäisyyttä. Se on tässä hyvin olennaista, että se itsenäisyys viime kädessä turvataan kansalaisjärjestöille kaikissa oloissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2022 vp

Tärkeätä, että hakemusprosessit yksinkertaistetaan. Sitä varmaan tämä digitalisaatio tässä tukee. Yhtä tärkeää, että tämä järjestelmä on avoin, kaikilla tasoilla avoin, mukaan lukien ne väärinkäytökset, joihin täällä on viitattu aikaisemmissa puheenvuoroissa.

Edustaja Zyskowicz nosti minusta mielenkiintoisen kysymyksen esille siinä suhteessa, että järjestöt elävät ajassaan ja saattaa olla, että olosuhteet muuttuvat, järjestön toimintaluonnekin saattaa muuttua ja joudutaan ehkä arvioimaan niitä kriteereitä, millä näitä tukia annetaan, ja te otitte nyt tähän hetkeen liittyen hyvin vahvasti esille, ja ymmärrettävistä syistä vahvasti esille, Suomi—Venäjä-seuran ja sen merkityksen.

Jäin pohtimaan edustaja Zyskowiczin argumenttia ”kun ajassa eletään”. Luinko teitä oikein, että kun elämme Euroopassa tilanteessa, jossa on aidosti sota, niin te esimerkiksi olette vahvistamassa sitä ajatustapaa, että nimenomaan rauhanjärjestöille nyt on sitten korkea aika lisätä vahvasti tukea, koska totta kai tämä sotatilanne jos mikä lisää turvattomuutta ja nyt jos milloinkaan tarvitaan juuri rauhantyötä? Oletanko oikein, edustaja Zyskowicz, että mielellänne näkisitte, että nimenomaan rauhanjärjestöille nyt sitten ihan tehtäisiin voimakas tasokorotus tässä yhteydessä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.26 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, herra puhemies! Kiitos, edustaja Kiljunen, kysymyksestä. Näistä rauhanjärjestöistä ja niiden luonteesta ja erilaisuudesta keskenään saisimme varmasti pitkän keskustelun, mutta siihen ei ole tarkoituksenmukaista nyt ryhtyä.

Haluan sanoa, että rauhantyötä ja rauhaa edistävät järjestöt tekevät arvokasta työtä ja ansaitsevat yhteiskunnallista tukea. Tietysti itse lähdän silloin siitä, että ne todella tukevat rauhaa eivätkä rauhan kaavussa tue esimerkiksi Neuvostoliittoa, kuten Suomen Rauhanpuolustajat aikoinaan toimivat. Suomen Rauhanpuolustajathan toimi aikoinaan tämmöisen ulkopoliittisen kelpoisuuden mittarina, ja muistan, kun kokoomuksessakin kipuiltiin siitä, pitääkö Suomen Rauhanpuolustajille antaa lisää rahaa, koska se voisi vahvistaa meidän niin sanottua ulkopoliittista kelpoisuutta. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Onneksi ne ajat ovat takanapäin. Kannatan rauhanjärjestöille annettavaa tukea, luonnollisesti, ja varsinkin tämmöisessä tilanteessa. Toiminta Venäjän raakalaismaista, rikollista hyökkäystä vastaan, mielenosoitusten järjestäminen Tehtaankadulla ja kaikkialla muualla Venäjän hyökkäyksen tuomitsemiseksi — tällainen työ ansaitsee tukea.

Sen sijaan jos rauhanjärjestöt toimivat siten kuin esimerkiksi Aleppon mielenosoituksessa... Siis Aleppoa pommitettiin kivikaudelle Venäjän toimesta, ja kun tästä Aleppon pommittamisesta oli mielenosoitus, niin siellä ei missään puheessa eikä kyltissä mainittu Venäjää — joka oli siis se, joka pommitti — ja kun tätä kysyin, niin minulle kerrottiin, että järjestäjäjärjestöjen toimesta on sovittu, että Venäjää ei saa mainita. Samoin kun järjestettiin ensimmäinen Ukraina-mielenosoitus, niin ainakin lehtitietojen mukaan Vappu Taipale puheessaan ei maininnut sanallakaan Venäjää, koska taas oli kuulemma sovittu järjestäjäjärjestöjen kesken, että Venäjää ei saa sormella osoittaa. Jos tällaista ”rauhantyötä” ollaan tekemässä — tosiasiaa suojelemassa Venäjää ja sen mainetta ja puolustelemassa sen hirmutekoja vaikenemalla — niin tämä ei mielestäni ole mitään rauhantyötä eikä tällaista työtä pidä mielestäni tukea. Mutta kun puhutaan ajankohtaisesta tilanteesta, niin en tiedä, onko Suomessa esimerkiksi Suomi—Ukraina-seuraa, mutta jos sellainen on ja jos, kuten uskoisin, se pyrkii jakamaan tietoa Ukrainan tilanteesta ja Ukrainan kansan kärsimyksistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2022 vp

Venäjän rikollisen hyökkäyssodan alla, niin tällainen järjestö varmasti tässä tilanteessa antaisi selvästi tukea meiltä.

En myöskään väheksy lainkaan Suomi—Venäjä-seuran toimintaa, päinvastoin, kuten sanoin, yksilötason yhteydet, kulttuuriyhteydet ja kaikki tällaisen aikana toivottavasti voivat toimia, mutta Venäjä-seurankin avustusta pitää pikkasen suhteuttaa muiden saamiin avustuksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Nyt ollaan aika kaukana päivän tämänhetkisestä aiheesta, mutta, edustaja Kimmo Kiljunen, olkaa hyvä, käyttäkää hetki.

14.29 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Olemme, aivan oikein, vähän ottaneet toisen teeman, enkä sano kuin lauseen tähän ajatustapaan, joka on edustaja Zyskoviczillä, tavallaan vastauspuheenvuorona: Arvostan teidän näkemystänne a) rauhanjärjestöjen tukemisesta, b) siitä, että silloin kun meillä on avoin aggressio ja me tiedämme, kuka on aggression lähde, ei ole perusteltua syytä sille, että yksikään rauhanjärjestö tai muukaan järjestö jättää mainitsematta hyökkääjän ja aggressiiviset toimet — aivan oikein. Aivan niin kuin ihmisoikeudet ovat jakamattomia ja meidän tulee seurata ihmisoikeusloukkauksia kaikkialla maailmassa, riippumatta siitä epiteetistä tai maasta, josta on kysymys, yhtä lailla sodan tuomitseminen on meidän aivan avoimesti tehtävä kaikissa oloissa ja myöskin osoitettava, ketkä ovat aggression tekijöitä. Olen samaa mieltä teidän kanssanne, edustaja Zyskovicz.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Saarikko, minuutti.

14.30 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Kiitos todella monipolvisesta ja laajasta keskustelusta, mitä valtionavustukset herättivät, mutta tulkittakoon se nyt vaikka sitä kautta, että jo tämän keskustelun useat eri esimerkit eri yhteiskuntapolitiikan ja arjen aloilta muistuttavat siitä, miten moniin asioihin valtio valtionavustuksia kohdentaa. Kuten todettua, neljän miljardin euron edestä tämän tietovarannon piirissä olevia avustuksia myönnetään vuosittain.

Ehkä korostan vielä, arvoisa puhemies, vain tämän keskustelun lopuksi tämän esityksen tavoitetta ja merkitystä: se liittyy siihen avoimuuteen, mitä täälläkin useassa puheenvuorossa peräänkuulutettiin.

Sitten teitte useita yksittäisiä kehittämisehdotuksia aina valtionavustuskattoa myöten tai siitä, kenelle avustukset kuuluvat. Ne ovat sitten sitä sisältölainsäädäntöä. Tämä lainsäädäntö ei ikään kuin ota kantaa siihen, millä kriteereillä niitä annetaan, vaan ne ovat yksittäistä sektorilainsäädäntöä ja eduskunnan päätöksiä vuosittaisessa budjetissa, mutta tämä toivottavasti tulee ohjaamaan myös eduskunnassa sitä työtä, niin että me osaamme arvioida — sillä sitä, mitä rahoittaa, myös yhteiskunnassa saa, ja jos jotakin toimintaa tukee, silloin se vahvistuu. Silloin myös tällainen kokonaisarvio juuri siitäkin näkökulmasta, että eri tahot voivat saada useista eri lähteistä tukia, tulee paremmin läpivalaistuksi. Siksi pidän esitystä perusteltuna, [Puhemies koputtaa] ja sen yhteydessä on tehty yhteistyötä yli hallinnonalarajojen.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2022 vp

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.